

II. ČÍSLO

2022

LETNÍ ČÍSLO !!!

HISTORIE
ŠKOL V HATI

POHANSKÁ
BOŽSTVA

OHLÉDNUTÍ ZA
LIGOU SPORTU

ZAČÁTKY ČESKÉHO
HOKEJE

MONGOLSKO
JEDNO Z NEJVĚTŠÍCH
IMPÉRIÍ V HISTORII

ROZHOVOR
S PANEM UČITELEM
HOLZEPLEM ...

**FILMY, HRY,
KNIHY**
TIPY NA LÉTO

... A PANÍ KUCHAŘKOU
KOTZUROVOU

Úvodník

Zdravíme všechny žáky, učitele a čtenáře. Ano, máte pravdu - druhé číslo na sebe nechalo čekat opravdu dlouho. Ale teď už je tady a vy se tak můžete ponořit do čtení.

V tomto čísle pro vás máme hned dva rozhovory. Koukneme na vaše letošní výtvarné kousky, zrekapitulujeme si Školní ligu sportu i Hadiqiz.

V dalších článcích se dozvíte něco o Mongolsku a vzhledem k úžasnému výkonu našich hokejistů na letošním Mistrovství světa se dozvíte také něco o tom, jak hokej v našich zemích vlastně začal a jak nám to tehdy šlo.

A také jsme připravili článek o historii školství v naší obci, včetně starých fotografií.

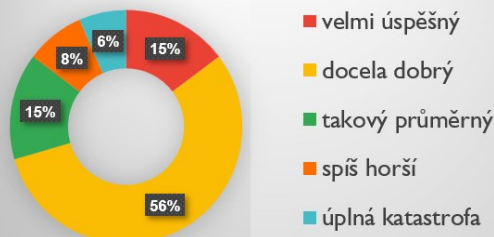
Kolem také můžete vidět výsledky ankety, ve které jsme se vás ptali na pár krátkých otázek o škole nebo o dovolených. Zúčastnilo se jí 61 žáků a my vám moc děkujeme!

Víte, co je nejlepší? Sotva časopis dočtete, budou tady prázdniny! Tak hurá do toho a pokud byste měli nějaký nápad nebo komentář, napište nám na redakce@skolahat.cz.

Příjemné čtení vám přeje učitelé J. Šubrt a P. Šefraný!

Anketa:

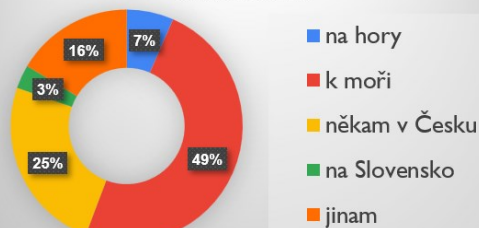
Jaký byl pro tebe letošní školní rok?

Jaký typ dovolené máš nejraději?

Kam letos pojedete na dovolenou?

Co je na naší škole nejlepší?

Co ti na naší škole nejvíce schází?

NIC VĚTŠÍ ŠATNY NEVÍM
 SKŘÍŇKY SÍTKY NA OKNO JE SLABÁ WIFI
 KAMARÁDI HERNA
 VĚTŠÍ POROVNÁVÁNÍ SIL S JINÝMI ŠKOLAMI
 AUTOMATY NA JÍDLO A PITÍ
 STOLNÍ FOTBAL O PŘESTÁVKÁCH
 LEPŠÍ JÍDLO V JÍDELNĚ
 EMPATIČTĚJŠÍ PŘÍSTUP
 INTERAKTIVKA U NÁS
 ŽÁCI KTERÝ ODEŠLI

Číslo připravili:

Články:

- J. Šubrt,
- P. Šefraný,

Rozhovory:

- J. Šubrt,
- B. E. Prostějovská
- J. Vnentráková

Ostatní:

- E. Bolcarovičová

Kalendář - co nás čeká?

červenec 2024

po	út	st	čt	pá	so	ne
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

srpen 2024

po	út	st	čt	pá	so	ne
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

PŘEHLED NĚKTERÝCH NEJBLIŽŠÍCH VÝZNAMNÝCH DNŮ:

- 20.6. - Světový den uprchlíků a Den nejošklivějších psů
- 21.6. - Evropský den hudby, Den hrdosti - Pride Day
- 21.6. - Mezinárodní den trpaslíků a Den kdy vezmete psa do práce
- 23.6. - Světový den házené, Mezinárodní olympijský den
- 26.6. - Mezinárodní den podpory obětím násilí, Den boje proti drogám
- 27.6. - Den politických vězňů, Světový den rybářství
- 30.6. - Mezinárodní den asteroidů
- 2.7. - Světový den UFO
- 5.7. - Mezinárodní den objetí zdarma
- 6.7. - Světový den polibků a Světový den Tibetu
- 7.7. - Mezinárodní den pravdomluvnosti
- 9.7. - Světový den veterinářů
- 11.7. - Světový den populace
- 13.7. - Mezinárodní den Geekovatosti
- 14.7. - Mezinárodní den alternativ ke spalovnám
- 20.7. - Mezinárodní den šachu
- 23.7. - Mezinárodní den skvělých babiček
- 25.7. - Den prevence proti utonutí
- 29.7. - Mezinárodní den rtěnek, deště a kuřecích křídel
- 2.8. - Den suchého zipu
- 5.8. - Mezinárodní den spodního prádla a tvrdé práce
- 6.8. - Světový den boje za zákaz jaderných zbraní
- 9.8. - Mezinárodní den původního obyvatelstva
- 10.8. - Mezinárodní den lenochů
- 12.8. - Mezinárodní den mládeže a Prostředních dětí
- 13.8. - Mezinárodní den leváků
- 15.8. - Den Energy Drinků
- 17.8. - Mezinárodní den sekáčů a docenění černých koček
- 18.8. - Mezinárodní den špatné poezie
- 23.8. - Mezinárodní den památky obětí obchodu s otroky
- 28.8. - Evropská noc pro netopýry

Školní akce

Školních akcí a soutěží jsme měli letos (jako každý rok) hodně. Nemůžeme se tak věnovat každé. Přinášíme tedy stručný přehled některých posledních...

ŠKOLNÍ LIGA SPORTU:

Naše Školní liga sportu je zaměřena na vzájemné klání tříd z vyššího stupně v různých sportech. Soutěží se každý měsíc, a to ve dvou věkových kategoriích, aby to bylo spravedlivější. Vítězové získávají putovní pohár, na kterém jejich vítězství zůstává již navždy zvěčněno. Jednotlivé disciplíny se obměňují, takže se soutěžilo v basketbalu, florbalu, nebo např. badmintonu.

FLORBAL (5. 2. 2024)

Turnaj se odehrál ve formátu dvou skupin:

- **Mladší skupina**, kde se mezi sebou utkaly třídy 6.A, 6.B, 7.A a 7.B.
- **Starší skupina**, ve které se střetly třídy 8.A, 8.B, 9.A a 9.B.

Skupinu mladších ovládla třída 7.A, která svou skupinu vyhrála bez ztráty bodu, když porazila všechny své soupeře s celkovým skóre 13:3. Naopak ve skupině o putovní pohár starší kategorie to bylo o dost vyrovnanější. O vítězi rozhodl až poslední zápas této skupiny. Vítězem se po heroickém výkonu stala třída 8.A, když v turnaji podlehl pouze třídě 9.B, a to dokonce až po samostatných nájezdech.

VYBÍJENÁ

Dne 11.3.2024 proběhl turnaj v rámci Školní ligy sportu. Další z řad disciplín byla vybíjená, kde se proti sobě postavili žáci mladší kategorie (6. – 7. třída). Vybíjená je u žáků tohoto věku velmi oblíbená hra, a tak jsme se mohli těšit hojně účasti. Vítězem celého turnaje se nakonec stala třída 7.A.

Dne 18.3.2024 proběhl další turnaj ve vybíjené, tentokrát starší kategorie (8. - 9. třída). Bohužel se 9.A ani 9.B nepodařilo složit tým, a tak se proti sobě utkaly třídy 8.A a 8.B. Šťastnější se nakonec stala třída 8.A, která se opět stala držitelem putovního poháru.

BADMINTON (29. 4. 2024)

Dne 29.4.2024 proběhl turnaj v badmintonu v rámci Školní ligy sportu. V kategorii starší (8. - 9. třída) o prvenství strhla velice vyrovnaný souboj 8.A a 8.B, kdy se nakonec úspěšnější třídou stala 8.B a po zásluze si převzala putovní pohár.

V kategorii mladší (6. - 7. třída) to bylo o dost vyrovnanější. O samotném vítězi rozhodla až poslední možnost určení vítěze, tedy rozdíl získaných a obdržených bodů z jednotlivých utkání. S celkovým skóre 84:59 (25) se vítězem stala třída 7.B.

BASKETBAL (29. 5. 2024)

Dne 29. 5. 2024 proběhla další sportovní disciplína, tentokrát se jednalo o basketbal 3v3. V mladší kategorii se nejvíce dařilo třídě 7.A, která se nakonec stala celkovým vítězem. V kategorii starší žáci si relativně hladce dokráčela k vítězství třída 9.B. Děkujeme všem zúčastněným této školní akce a budeme se těšit na poslední sport - fotbal.

TURNAJ V ŠERMU (14. 6. 2024)

Již třetí ročník turnaje v šermu. byl i letos do poslední chvíle napjatý. Celkem startovalo 10 soutěžících a nutno dodat, že úplně každý skóroval alespoň jeden zásah.

Každý si losem určil 3 soupeře a nejlepší 4 pokračovali do finále, kde se šermovalo do 15 zásahů. O zlatém místě rozhodly po napínavém boji pouhé 2 body s konečným výsledkem 15:13.

HADIQÍZ (14. 6. 2024)

V pátek 14. 6. se uskutečnilo poslední kolo našeho **HadIQízu**. Tentokrát mezi sebou týmy soutěžily v tématech jako je *jídlo*, *poznej rok*, *knihy*, *loga*, *zvířata*, ale nechyběly také *hudební ukázky* či *zakreslování do mapy*. Po vyrovnaném boji se nakonec na 1. místě umístili žáci z 8. B. Kluci se tak letos stali nejúspěšnějšími hráči. Všem zúčastněným děkujeme a budeme se těšit zase příští rok!

Rozhovor s učitelem

Na tomto místě uvedeme v každém čísle rozhovor s nějakým učitelem nebo učitelkou. Dnes to je pan učitel **Vojtěch Holzepl**.

Dobrý den a děkujeme že jste si na nás udělal čas. Jako učitele se Vás asi nemůžeme zeptat na nic jiného - proč jste si vybral zrovna učitelské povolání?

Inspirací pro mě byl učitel na gymnáziu, kam jsem chodil. Také se chci podílet na rozvoji společnosti ve vzdělání.

Co vás na práci baví nejvíc?

Na základní škole jsem uvažoval nad právníčinou, ale jsem rád, že jsem se rozhodl jinak. Nejvíce by mě lákalo povolání kriminalisty a druhé investigativního novináře, ale tyto povolání se moc neslučují s rodinným životem, tak jsem si vybral učitelství.

Co vás na práci učitele baví nejvíc?

Je to hlavně práce s mladými lidmi.

A co vás na tom naopak štve?

No, neřekl bych přímo štve... ale snažím se k žákům zaujmout přátelský přístup. Jenomže někteří toho dost zneužívají a to se mi už nelíbí.

Který předmět vás na základní škole nejvíce bavil a který naopak nejméně?

Bavily mě předměty, které teď sám vyučuji, tedy zeměpis a tělocvik. Moc mě nebavila chemie a přírodopis.

Máte, nebo jste měl v dětství, nějaký vzor?

Řekl bych postavy z některých filmů, jako například Bruce Wayne. :-)

A proč zrovna on?

Ze všech těch hrdinů on jako jeden z mála nemá žádné nadpřirozené schopnosti a bojuje proti zlu. Zpracování filmové trilogie od Ch. Nolana v čele s mým oblíbeným hercem Christianem Balem mě hodně zaujalo.

Kanárské ostrovy nebo třeba Patagonie.

Co Vás na Novém Zélandě láká?

Na Zélandu se mi nejvíce líbí ta nedotčená příroda. Kombinace hor a moře, daleko od větších civilizací je pro mě kouzelná.

Pokud byste se měl setkat s nějakou osobností, která by to byla?

Asi s ministrem školství, abych si s ním promluvil o změnách, které by podle mě měly nastat v aktuálním českém školství.

Tak to nás zaujalo. Jaké změny byste udělal?

Určitě by to mělo být zařazení povinného předmětu mediální výchovy. Lidé, kteří jsou mediálně gramotní podléhají menším

„Obešel bych se rozhodně bez přebytku, ve kterém se naše společnost naučila žít.“

Existuje něco, čeho ve svém životě litujete?

Já se ve svém životě snažím chovat tak, aby k tomu nedocházelo. Ale je to poměrně osobní otázka.

Učíte zeměpis. Kterou zemi byste si přál navštívit nejvíce?

Od dětství mám sen se podívat na Nový Zéland. Poté jsou to místa jako Gruzie, Korsika, Japonsko,

vlivům dezinformací a společnost by se díky tomu mohla mnohem lépe rozvíjet. Politici, kteří slibují to, co nemůžou splnit, by taky ztratili takový vliv. Pak jsou tam ještě další změny, ale ty si nechám pro sebe. :-)

A kdyby to mohla být nějaká nežijící, příp. fiktivní?

Nikdo mě nenapadá.

Pan učitel
když byl
v sedmé
třídě

Nejoblíbenější filmy pana učitele:

- *trilogie Batman od režiséra Nolana*
- *Na samotě u lesa (1976)*
- *Ratatouille (2007)*
- *Vykoupení z věznice Shawshank (1994)*
- *Jeden život (2023)*

„Lidé, kteří jsou mediálně gramotní podléhají menším vlivům dezinformací.“

Co bych si vzal na pustý ostrov?

- nůž
- křesadlo
- lano
- psa
- míč Wilson

Zkuste to. Existuje osobnost, která už nežije, se kterou byste si chtěl třeba promluvit?

Dobře, tak uvedu třeba filosofa Sokrata, který se stal inspirativní osobností pro mnoho dalších myslitelů a z jeho přístupu lidstvo čerpá dodnes.

Bez čeho si nedokážete představit život?

Bez víry v dobro.

A bez čeho byste se úplně v pohodě obešel?

Obešel bych se rozhodně bez přebytku, ve kterém se naše společnost naučila žít a díky tomu si přestává vážit základních věcí.

Myslíte, že jsme ve vesmíru sami?

Nad těmito věcmi nepřemýšlím. Raději se zaměřuji na to, co se děje na naší Zemi.

Kdybyste si měl vybrat nějakou superhrdinskou schopnost - která by to byla a proč?

Nic moc mě nenapadá, tak třeba klasika „být neviditelný“.

Kdybyste se měl stát zvířetem, které byste zvolil a proč?

Levhart obláčkový, protože je to podle mě dokonalé zvíře.

5 největších koníčků:

- vaření
- pes
- cestování
- vzdělávání se
- sport

V čem je tak dokonalý?

Kočkovité šelmy jsou nejdokonalěji vyvinutá zvířata pro přežití v přírodě a tento ohrožený druh je nejkrásnější a navíc jej nezná moc lidí.

Hrajete hry?

Ano.

Jaká je Vaše oblíbená?

Moje srdcová záležitost je česká hra *Mafia*. Průměrně jednou za dva roky si musím zahrát první dva díly. Pak ji smažu a čekám, kdy zas přijde pravá chvíle si ji zahrát. Myslím, že ta chvíle zanedlouho přijde. :D

V jednom z rámečků okolo jste zmínil, že byste si vzal na pustý ostrov míč Wilson. Je film *Trosečník Váš oblíbený*?

To byl vtip. :-). S Hanksem mám raději *Most špiónů*.

Přejdeme tedy k filmům. Který zajímavý film jste viděl v poslední době?

Nejvíce mě zaujal film *Jeden život*, který pojednává o záchraně dětí z českého území v období 2. světové války. Je smutné, že tento film má tolik podobností s událostmi, které Rusko koná na Ukrajině a uvnitř svého státu.

Zmínil jste také psa. Máte nějakého?

Máme nejkrásnější a nejhodnější border kolii, která se jmenuje Angie. Jako ta píseň od Rolling Stones. :-)

Takže věříte, že je pes nejlepším přítelem člověka?

Ten náš zcela určitě. :-)

Bruce Wayne - vzor pana učitele

Co byste vzkázal (příp. poradil) našim žákům?

Přeji jim, aby byli v životě šťastní.

Nejoblíbenější skupiny

- The National
- Red Hot Chilli Peppers
- Foo Fighters
- Mňága a Žďorp
- Alt J
- Systém of a Down

„Moje srdcová

záležitost je

česká hra

Mafia.

Průměrně

jednou za dva

roky si musím

zahrát první

dva díly.“

Ještě zpátky na skok k naší anketě. Další otázky zněly:

Dáš si pro příští rok nějaký cíl?

NEŘEŠIT VŠECHNO
NEBÁT SE
UDRŽET SE NA ŠŠ
UČIT SE ČEŠTINU
NEVÍM
UČIT SE NA KAŽDOU PÍSEMKU
ZLEPŠIT SE V PŘEDMĚTECH CO MI NEJDOU
VYZNAMENÁNÍ
LEPŠÍ ZNÁMKY,
ÚSPĚCH VE FOTBALE
PRACOVAT VÍC NA SOBĚ
ŽÁDNÝ
ZAPOJIT SE DO KOLEKTIVU
NE, PAK BYCH SE MUSEL SNAŽIT A TO JÁ NECHCI
MÍT JEN JEDNU DVOJKU NA VYSVĚDČENÍ
VÍCE SE UČIT
ZAMAKAT NA ZNÁMKÁCH
NESTYDĚT SE ZA ODPOVĚĎ

Jaké je tvé nejoblíbenější jídlo?

PALAČINKY
PIZZA
HONZOVY BUCHTY
PENNE
HALUŠKY
KRUPICE
VEPŘO, KNEDLO, ZELO
CAESAR SALÁT
SMAŽENÁ BROKOLICE/KVĚTÁK
PLNĚNÉ BUCHTY
ŠPAGETY CARBONARA
KACHNA
KRUPICOVÁ KAŠE
HRANOLKY S TATARKOU
KARI KUŘECÍ NUDLIČKY S ITALSKÝMI NUDLEMI
HAMBURGER
KOPROVKA S VEJCEM
LAZANĚ
SVÍČKOVÁ S KARLOVARSKÝMA KNEDLÍKAMA
TORTELLINI
VAJÍČKA
SUSHI
BUCHTIČKY S KRÉMEM
OLOMOUČSKÉ TVARŮŽKY

Země na obzoru: Mongolsko

V této rubrice si vždy blíže představíme nějaký cizí stát. Dnes je to Mongolsko.

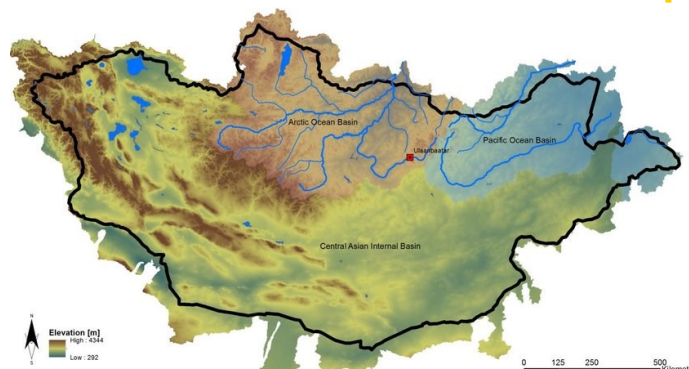
MONGOLSKO

*YURTA je plstěný
stan, ve kterém žijí*

kočovní

*Mongolové. Jsou
zateplené, odolné
výkyvům počasí a
hlavně rychle
přemístitelné*

Mongolsko, země o které na rozdíl od tajuplného Nauru z minulého čísla asi každý z nás slyšel už ve školních lavicích, a přesto místo, které skrývá hned několik *NEJ*, a to nejen zeměpisných, ale i historických. Jedná se o největší vnitrozemský stát (bez přístupu k moři či oceánu) s celkovou rozlohou přes milion a půl kilometrů čtverečních, což z něj činí celkově 18. největší stát světa. Je to země nekonečných otevřených stepí a

jsou zde nezvykle chladné (standardních -30 stupňů celsia v lednu), zatímco léta bývají naopak období horka a sucha.

slunce, pilířů, slz yin a yang a dalších náboženských symbolů přidávaných v rámci historie země, kdy Mongolové obsazovali další území a přejímali jejich kulturní prvky.

Život v Mongolsku

Další zajímavostí je i populace a její rozmístění vně státu. Prakticky polovina všech obyvatel žije v hlavním a zároveň největším městě - **Ulanbátaru**. Velká část obyvatel stále žije kočovným životem - přesouvají své obydlí z místa na místo dle potřeby pasení stáda či lovu. Tento

*Koňské mléko je zde populárnější než to kravské. V
kvašené podobě se jedná o národní alkoholický nápoj.*

nížin, zároveň zde na jihu narazíte na poušť Gobi, zatímco sever a západ země je pokryt horami. Terénu však stále dominují již zmíněné travnaté pláně.

Zima i horko

Počasí a klima je krásnou ukázkou extrémů - zimy

Vlajka

Modrý prostřední pruh symbolizuje modré nebe bez oblak a červené pilíře po stranách značí prosperitu v minulosti i budoucnosti. Vlajku doplňují zlaté symboly plamene, měsíce,

MORIN CHUUR
„housle“,
které jsou
známé jako
doprovod
hrdelního
zpěvu
Mongolů

ZAJÍMAVOSTI:

- Světoznámá Velká Čínská zeď vznikla ze strachu z Mongolů! Ovšem zcela zbytečně - Mongolové Čínu stejně dobyli.
- Navzdory komunistické minulosti se jedná o demokratickou republiku s přímo volenou vládou a prezidentem. Stále je však ekonomicky závislá na svých dvou největších sousedech - Rusku a Číně.
- Klíčovou vojenskou taktikou bylo zastrašování - vždy nejdříve dorazil posel a dal nepřátelskému městu nabídku - platit zlatem nebo krví. Řada území tak připadla Mongolům i bez boje.
- V boji se proslavili hlavně lukostřelci na koních - byli schopni střelby za jízdy, a to nejen před sebe, ale v celých 360 stupních okolo!

ZÁKLADNÍ INFORMACE:**Hlavní město:** Ulánbátar**Rozloha:** 1,564,116 km²**Nejvyšší vrchol:** Chüjtnij orgil (4374 m.n.m.)**Počet obyvatel:** 3,504,741 (k roku 2023)**Hustota zalidnění:** 2.24 obyvatel na km²(pro srovnání: ČR má 133 obyvatel na km²)**Jazyk:** mongolština (písmo mongolské písmo a cyrilice)**Měna:** Tugrik**Mezinárodní zkratka:** MN**Časové pásmo:** +8 hodin

způsob života je již od starověkých počátků této kultury spojen s jedním klíčovým tvorem, který je v rámci Mongolska neodmyslitelný.

Koni a poníci

Řeč je samozřejmě o koni, o koni mongolském či mongolském poníku, abychom byli zcela přesní. Na rozdíl od svých větších bratranců je mongolský kůň plemenem relativně malým a nízkým. Velikost však nahrazuje vytrvalostí, odolností vůči počasí (díky hustší srsti) a nižší náročnosti na krmení a péči. Již od pradávna je zde chován nejen jako zemědělský pomocník a přepravní zvíře, ale prakticky každá část tohoto úžasného zvířete má nějakou roli v mongolské kultuře. Chová se pro kůži, žíně a maso, zužitkují se vždy i jeho kosti, kopyta a žíně (na výrobu tradičních hudebních nástrojů - „houslí“ **morin chuur**). Dokonce i koňské mléko je zde populárnější než to kravské či kozí. V kvašené podobě se jedná o národní alkoholický nápoj - **airag**.

Mocná říše

Ušlechtilý mongolský kůň je zároveň i nesmírně důležitý pro historii nejen tohoto státu, ale hned tří kontinentů - díky němu se mohla Mongolská říše

stát jedním z největších impérií v historii lidstva. Za Britským impériem se dodnes drží na druhém místě s tím, že v době svého vrcholu vládli Mongolové 18 % povrchu planety Země. Jejich území se rozkládalo nejen v Asii, ale i v Africe, a dokonce v Evropě.

Bojeschopná kultura

Důvodem tohoto rozmachu byly bojové výpady počínající s vojevůdcem **Temudžinem**, dnes známým pod svým vládařským jménem **Čingischán**. Ten sjednotil znepřátelené kočovné kmeny Mongolů a společně s jejich kočovným stylem života, kde se každý chlapec i dívka od brzkého věku učili jízdě na koni a lukostřelbě. Celá kultura tak byla už od svého základu bojeschopná, zvyklá na tvrdé podnebí a časté stěhování za obživou. Každý jejich nepřítel tak byl jako vykrmené jehně před vyhladovělým vlkem. Ti, co se nevzdali, byli dobytí násilím a přidáni do rostoucí Mongolské říše. Mějte však stále na paměti, že tito hroziví nájezdníci a dobyvatelé podrobovali všechny své sousedy z pozice jezdce na koni o velikosti poníka...

Pokroková kultura

V rámci starého Mongolska však panovala náboženská svo-

boda, kde všechna náboženství a kultury měla stejná práva a možnosti. Muslim, křesťan, hinduista či „šaman modrého nebe“ tak měli stejné možnosti, pokud pracovali ve prospěch říše. V rámci celé říše fungoval již ve starověku také první systém pošty na světě - takzvané stanoviště YAM. Všude po říši byly tábory s čerstvými a odpočatými koni, kteří byli poslům s chánovou pečeti k dispozici k výměně zdarma. Poslové zajišťovali bleskurychlý přenos informací v době, kdy se v Evropě zpráva dostala na místo určení třeba až za dva týdny.

Čingischán je jméno, složené ze slov ČINGIS a CHÁN. Khan je v Mongolsku titul vladaře.

Stavba mongolské Yurty.

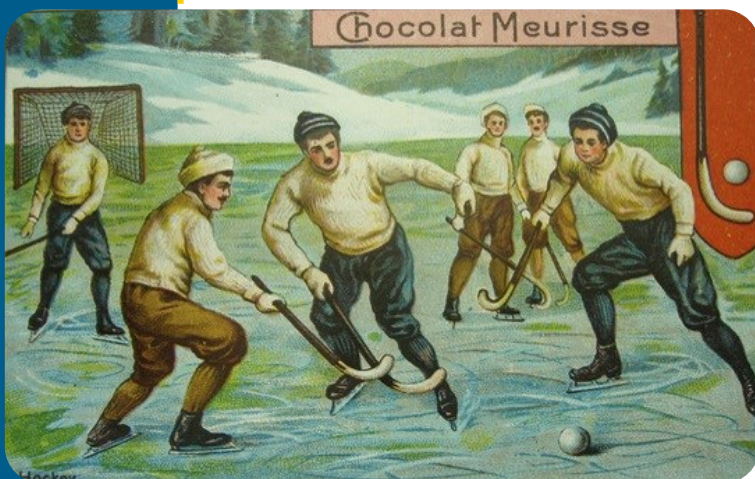

Úplné začátky Českého hokeje

Před nedávnem skončilo 87. mistrovství světa v ledním hokeji, které se pro nás stalo dokonalou zlatou pohádkou - opět jsme se stali mistry světa. Jak to ale vypadalo na samotném počátku našeho hokeje?

Průkopník hokeje

Za jakéhosi „otce zakladatele“ českého hokeje můžeme považovat **Josefa Rösslera**. Jednalo se neuvěřitelně zapáleného sportovce. Založil Bruslařský klub, lyžařský klub, v létě se věnoval kanoistice, založil i Český yacht klub, vystupoval jako rozhodčí ve fotbale, přeložil první fotbalová pravidla a stál u zrodu tenisového klubu ČLTK. Byl jedním z prvních lidí, kteří v zimě na zamrzlé Vltavě proháněli pomocí zahnuté hole míček.

Hokej s... míčkem!

Ano, první čeští hokejisté hrají s míčkem velikosti tenisáku. Také první hokejová pravidla jsou z dnešního pohledu komická a často spíš připomínala fotbal. Např. branka byla velká jako v házené a nejprve ani neměla horní tyčku. V rozích byly praporky jako ve fotbale, hrálo se na dva poločasy. Na konci století nerozhodovaly o vítězství jen góly, ale také....auty!

*Pokud na turnaj
přijela Kanada a
USA, stal se
automaticky
mistrovstvím světa.
Jinak se jednalo
"jen" o mistrovství
Evropy.*

Co je to ten puk?

V roce 1905 se při překladu z francouzštiny dozvídáme, že v Kanadě se hraje hokej s pukem. Nikdo však netušil, jak takový puk vypadá. V časopise Sport a hry dokonce popisují puk jako "desku". A tak Češi dále hrají s míčkem.

První oficiální hokejový zápas u nás, sehráli v Praze členové Bruslařského klubu a fotbalisté Slavie. Vyhrálo mužstvo Slavie, které je z fotbalu lépe sebrané. Skóre bylo 11:4.

Český svaz hockeyový

Roku 1908 vzniká v Paříži mezinárodní hokejová federace (pozdější IIHF). Člen Slavie Emil Procházka je náhodou u toho, a tak do ní přihlašuje Český svaz hockeyový. Má to však jeden háček - nic takového ve skutečnosti neexistuje! To ovšem nikdo neví, takže se Češi stanou jedním ze zakládajících členů.

První hokejový turnaj

O rok později tak dostáváme pozvánku na **první mezinárodní turnaj** do města Chamonix ve Francii. Naši hráči ani nemají vlastní dresy, tak si vezou svoje fotbalové! Čeká nás řada překvapení. Během cesty vlakem přistoupí nějaký mladík s hokejkou, který jim konečně poprvé v životě ukáže

onen **záhadný puk**, se kterým už evropské týmy hrají dávno. Také zjistí, že se vůbec nehraje na auty jako u nás. Kolem hřiště jsou mantinely (vysoké tak max. 20 cm) a hrát se může i za brankou. Na novinky koukají naši hokejisté s otevřenou pusou, vždyť u nás se hraje spíše podle fotbalových pravidel.

První zápas tak prohráváme 1:8 s domácí Francií. Prohrajeme ale i všechny ostatní zápasy a naše **celkové skóre je 4:31!** Naši dobrodruzi si však odváží spoustu zkušeností.

Turnaj měl takový úspěch, že se hokejová federace rozhodla již za rok uspořádat první mistrovství Evropy v ledním hokeji.

Buly na prvním turnaji (1909) probíhalo tak, že puk ležel na zemi a hráči museli 3x střídavě klepnout o led a soupeřovu hokejku.

Naše první úspěchy

Další rok vynecháme, protože je mírná zima a hráči nemají kde trénovat. Následující rok, tedy 1911, už se ale zase účastníme. Jenže někdo popletl datum, a tak přijíždíme do Berlína jen pár hodin před zápasem! Je to však neuvěřitelné, protože naši zvítězí 13:0! A nejen to - porazí i ostatní soupeře a stanou se mistry Evropy!

Praha 1912

Roku 1912 se mistrovství koná v Praze a znovu vyhráváme. Němci však protestují kvůli nekvalitnímu ledu. O rok později je naše vítězství anulováno. Další vítězství získají v roce 1914, pak hokej přeruší I. světová válka. Češi tak získali tři zlaté a jednu stříbrnou medaili a stali se tak v předválečných letech nejúspěšnější hokejovou zemí.

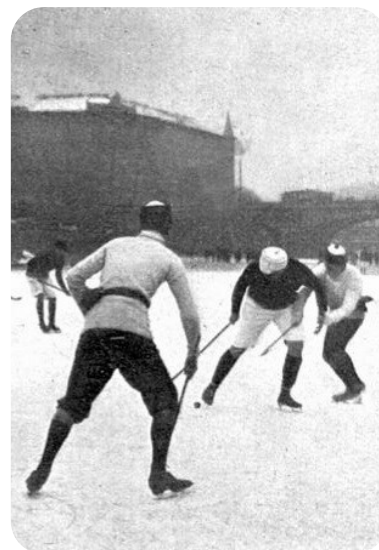

JAK VZNIKL HOKEJ?

Názory na vznik a původ hokeje se různí. V národním muzeu v Aténách je vyobrazen obraz chlapců hrajících se zahnutými holemi a míčkem (480 př. n. l.). Jednalo se o hru, kterou staří Řekové pojmenovali **Keratizein**.

První zmínky o hře v Evropě podobné hokeji pochází z obrazů z roku 1600. Tato hra se nazývala **hurley** a hrála se převážně v Irsku, Skotsku a Velké Británii. Tato hra však dnešní hokej připomínala spíš vzdáleně - spíš to vypadalo jako golf s hokejem dohromady.

Okolo roku 1770 se tato hra rozšířila díky irským přistěhovalcům do Kanady. První zaznamenaný hokejový zápas se odehrál roku 1875 v Montrealu. Zde také o tři roky později vznikla i první pravidla. Proto se Kanada považuje za kolébku hokeje.

Rozhovor s vedoucí kuchyně

Jak jsme slíbili v úvodníku, v tomto čísle máme rozhovory dva. Kromě pana učitele Holzepla jsme vyzpovídali také naši vedoucí kuchyně - paní **Blanku Kotzurovou**.

„Miluju vaření. Když jsem se na škole učila kuchařkou, jezdila jsem dokonce na soutěže.“

Paní Blanka, budoucí paní šéfová školní kuchyně

Jaká jste byla žačka?

Průměrná. Tehdy se chodilo na základní školu jen 8 let, a když jsem v 8. třídě odcházela ze školy, měla jsem asi sedm dvojek.

Jaké předměty Vás tenkrát nejvíce bavily?

Matematika, zeměpis, tělocvik.

Po základní škole jste šla kam?

Hlásila jsem se na zdravotní sestríčku, ale kvůli tehdejšímu komunistickému režimu jsem tam jít nemohla. Místo toho mi bylo nabídnuto učit se na prodávačku nebo kuchařku. Vybrala jsem si kuchařku.

Takže kdybyste nebyla naší kuchařkou, byla byste...

...zdravotní sestríčkou, ano.

Vaříte ráda?

Velice ráda. Miluju vaření. Když jsem se na škole učila kuchařkou, jezdila jsem dokonce na soutěže.

Takže nemáte toho vaření plné zuby?

Ne, vůbec. Doma vařím taky hodně, experimentuji, zkouším i cukrařinu.

Bylo to tak vždy?

Vždy ne, můj zájem o vaření přišel až se studiem na škole.

Jsou pro vás tyto změny při práci lepší?

Příprava jídla je víceméně podobná, jen nám to přidává více možností.

„Kdybych nebyla kuchařkou, byla bych zdravotní sestríčkou.“

Jaké je vaše oblíbené jídlo?

Jedno oblíbené jídlo asi nemám. Nejsem nějak vyhraněná. Miluju třeba guláš, ráda ho vařím a mé okolí si ho zamilovalo.

Měla jste v dětství nějaké neoblíbené jídlo?

V dětství jsem neměla ráda špenát. Ale postupně jsem se ho naučila mít ráda.

Jak dlouho už jste na naší škole?

Asi 11 let.

Co se za tu dobu v přípravě jídla pro žáky změnilo?

Třeba to, že když jsem tady nastoupila, vařilo se 200 jídel, dnes je to 380. Taky je jiný trend. Dříve byla taková těžší a hutná jídla, teď jsou spíše odlehčená. Je i více možností - více druhů rýže, těstovin. Máme z čeho vybírat.

A pozorujete třeba nějaké změny v chuti dětí?

Ano, teď je „doba fastfoodová“. Rychlé občerstvení tu bylo i dříve, ale je vidět, že je to v rodinách trend. Objednávají pizzu, udělají párky, hranolky apod. Děti to pak vyžadují a čekají, že takové jídlo budeme mít i my.

Změnila se i oblíbenost některých jídel? Co měli třeba dříve rádi a dnes už ne?

Moc ne. Omáčky byly oblíbené vždycky. Nebo přírodní maso. A ryby zase nebyly oblíbené nikdy. Ale dnes už máme více možností, širší nabídku ryb apod. Jenže to není tak jednoduché - musíme se vejít do cenového limitu.

Co je teda při přípravě obědů pro naše děti to nejtěžší?

Trefit se dětem do chutě.

Nejoblíbenější filmy paní Blanky:

„Mám ráda klasiku, ale ten seznam by byl dlouhý.“

- Anděl na horách
- Dobrý voják Švejk
- Pelíšky
- Postřižiny
- Marečku, podejte mi pero

Každý má rád něco jiného, doma si mohou jídlo dosolit, opepřit a okořenit, jak chtějí. Tady nemůžeme používat glutamát, pepř, některá grilovací koření atd. Naše možnosti jsou tedy omezené.

A ještě něco?

A ještě také tzv. spotřební koš. Ten je dán vyhláškou, kterou musíme dodržovat. Jsou v něm skupiny potravin a určená průměrná spotřeba na žáka a na den. Takto to musíme vypočítat např. u masa, ryb, mléka a mléčných výrobků, luštěnin, ovoce, atd.

Letos si můžeme vybírat hned ze dvou jídel. Je to hodně práce?

Ano, je to o dost složitější. Pro každé jídlo se dělají samostatné přípravy. Taky předem nevíme, kolik lidí si některé z těchto jídel přihlásí. Někdy jsou ty počty pro nás překvapením. Ale za tu dobu jsme se leccos naučili a posunuli se i v tomto dopředu.

Jsou tyto „druhé“ obědy vždy něčím odlišné?

Jsou, rozdíl je velký. Na první oběd dáváme spíš masové pokrmy. Jídlo přece vaříme hlavně pro děti, od školky po školu. Ale na druhé jídlo se snažíme zařazovat nové, neobvyklé nebo sezónní pokrmy. Zde chceme, ať děti zkusí zase něco nového. Třeba tofu, hlívu ústřičnou, cizrnu, příp. jiné druhy čočky a mnoho dalšího. A mohu potvrdit, že těchto druhých obědů mezi dětmi přibývá. Jsme moc rádi, že si k těmto jídlům hledají cestu.

Stará se ně někdo konkrétní, nebo to je společná práce?

Jídelníček sestavujeme s vedoucí kuchařkou, paní Janou. Nápady ale dodává většinou ona. Doplnujeme se. Není jednoduché vymyslet jídelníček. Musíme totiž přemýšlet, jakým způsobem se to připravuje a jakou technologii budeme na přípravu potřebovat. Musíme vše stihnout do určitého času, od navaření, přes umytí nádobí, po nachystání na výdej. Je to práce celého kolektivu a za to všem moc a moc děkuji.

Máte nějakého oblíbeného kuchaře/kuchařku?

Ano, mám ráda pana Vaňka (Roman Vaněk, zakladatel pražského kulinařského institutu), se kterým jsem se setkala i osobně. A taky Radka Kašpárka.

Sledujete i nějaké kuchařské pořady?

Mám ráda *MasterCheff Junior*, nebo se dívám na *Peče celá země*.

Jaké jsou vaše záliby?

Mám toho hodně; jsem takový všestranný, sportovně založený člověk. Dříve jsem hrála závodně házenou, a tak mě sport

hodně baví. Chodím hrát badminton a tenis. Ráda jezdím na kole a chodím po horách. Pravidelně vyjíždíme na cyklo-výlety za poznáním krás naší země. Nebo i do Rakouska, Polska nebo Maďarska.

Určitě i nějaký sport sledujete...

Ano, mám ráda fotbal. Chodím pravidelně na Darkovičky a fandím tam našim klubům. V televizi se dívám většinou na *Premier League*, fandím *Liverpoolu*. Tam jsem byla na zápase několikrát i osobně. Koukám také na hokej, tenis.

Co je Váš největší sen?

Hodně cestuju, mým snem je podívat se za velkou louží, tedy do Ameriky. A taky bych se chtěla někdy podívat do Švýcarských Alp.

Chtěla byste něco vzkázat našim žákům a čtenářům?

Chtěla bych, aby děti, pokud se jim něco nelíbí, za mnou přišly a řekly mi to. Může se stát cokoliv, každý to vidí jinak. A taky bych ráda, aby děti všechno jídlo alespoň ochutnaly.

Děkujeme za váš čas!

Také moc děkuji.

„V televizi se

dívám

většinou na

Premier

League,

fandím

Liverpoolu.“

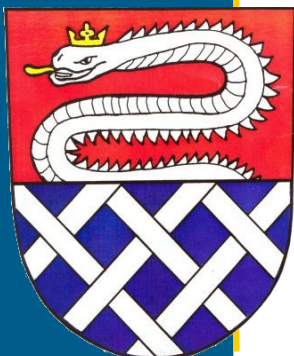

Malá paní kuchařka :)

Oblíbení kuchaři
paní Blanky.

Historie školy v Hati

Loni jsme oslavili výročí otevření naší školní budovy. Nebyla to však první ani jediná škola v naší Obci. Jak to vypadalo v minulosti? Kde všude se učilo?

Nejvíce žáků
měla škola ve
školním roce
1968/1969,
kdy zde
chodilo 583
dětí.

První škola

Úplně první škola v Hati byla pravděpodobně farní škola už v roce 1576. V polovině 19. století pak byla pod novou farou postavena i menší školní budova. Roku 1885 do ní bylo zapsáno 166 žáků nejen z Hati, ale i z Darkovic a Vřesiny. Žáků přibývalo, takže byla brzy nedostačující a musela se postavit nová budova, ve které dnes sídlí dětská doktorka. Nebyla to ale jediná škola v Hati - už roku 1875 byla založena II. obecná škola na dolní Hati, kde nyní máme školku.

Otevření měšťanské školy

Roku 1929 bylo rozhodnuto o zřízení měšťanské školy (viz **Druhy škol**) v Hati, pod kterou automaticky přešla i již fungující škola obecná. Ministerstvo sem vybralo ředitele i odborného učitele, oba z poměrně velké dálky, ale ani jeden zde nakonec nenastoupil - báli se místních národnostních poměrů. Fungování školy navíc nebylo jednoduché, protože chyběly prostory, a tak se třeba učilo také na půdě. Ve škole nebylo kam uložit učební pomůcky a kabinet neexistoval vůbec. Roku 1931

bylo slíbeno státním inspektorem, že bude postavena škola nová. K tomu ale došlo až za téměř 40 let!

Provizorní škola

Místo toho se učilo v šesti bytech cihlové budovy „naproti“ naší současné školy. Většina žáků byla z Hati, nicméně zde studovaly také děti z Darkovic nebo Šilheřovic. Zapomeňte však na dnešní pohodlnou cestu autobusem - tehdejší děti musely chodit pěšky.

*V roce 1931 bylo státním inspektorem
slíbeno, že se postaví nová škola. Došlo k
tomu ale až za necelých 40 let.*

Druhá světová válka

Když přišla druhá světová válka, byla měšťanská škola zrušena, takže se učilo jen na obecné. Zakázána byla také čeština; nikoho nezajímalo, zda děti rozumí německy. Po válce se opět začalo učit česky, v roce 1945 učil na hatské škole jediný (tzv. řídicí) učitel, ke kterému se později přidala ještě paní učitelka. Vyučování pak probíhalo na směny - ráno se

V 50. letech byly na škole různé kroužky - mičurinský, turistický, houslařský, technický (jejich model husitského vozu dokonce postoupil do krajského kola).

Hatšská škola v roce 1910.

Škola na dolní Hati (dnes školka), rok 1938.

učily děti z Darkovic a Šilheřovic, odpoledne žáci hatští. Od roku 1953 byla obecná škola spojena s osmiletou.

Nová budova

Stará školní budova byla nevyhovující a začala chátrat. Po válce navíc přibývalo dětí a obec tak nutně potřebovala školu novou. Škola se neustále potýkala s nedostatkem prostor. Záchody byly na dvorku, dílny na staré faře, vaření se vyučovalo ve sklepě pod učitelskými bytovkami (u zdravotního střediska), tělocvik na poště.

Nová škola se konečně začala stavět roku 1963 a po pěti letech byla dokončena. Ano, jedná se o naši současnou budovu, ve které se učíme dodnes. Až do roku 1978 se však ještě učilo také ve škole na dolní Hati.

Slavnostní otevření ale proběhlo až 23. června. Nová budova byla pro všechny požehnáním. Žáci měli konečně tělocvičnu s dobrým sportovním vybavením. Také učitelé byli spokojeni, když dostali kabinety s novými učebními pomůckami. Škola dosahovala velmi dobrých výsledků, zejména sportovních. Výsledky učební už tak dobré nebyly - propadlo hned 24 žáků...

Školní družina byla otevřena v roce 1977, za půl roku pak přibýlo druhé oddělení. Tehdy ji navštěvovalo celkem 42 dětí.

Další úpravy

Skvělou novou školní budovu si všichni pochvalovali. Nebyla ale bez chyb. Ta hlavní se ukázala hned v zimě. Krásné prosklené chodby byly v takovém ročním období velmi chladné. Zima byla také v tělocvičně a když byly tuhé mrazy, pocítili to i žáci ve třídách.

Problém byl vyřešen až po zhruba 20 letech, když byly skleněné zdi postupně zazděny a zatepleny.

Naše škola se postupně vylepšovala a děje se tak neustále. Máme krásná hřiště, moderní učebnu informatiky a krásnou knihovnu. V budoucnu se můžeme těšit i na další změny, např. rekonstrukci šaten. Každá tato změna naši skvělou školu ještě více vylepšuje.

DRUHY ŠKOL

V minulosti existovaly dva typy škol - **obecná** a **měšťanská**. Zatímco obecná škola trvala 5 let a navštěvovaly ji děti od 6 do 11 let, měšťanská na ni navazovala. Trvala tři roky a děti ji dokončily ve věku 14 let.

Časem se tyto dva druhy sjednotily a vznikla základní škola se nižším a vyšším stupněm tak, jak ji známe dnes.

Historie školy v Hati

Když už jsme si představili historii naší školy, zamíříme do minulosti také obrazově. Na této dvoustraně se můžete pokochat fotografiemi z celé naší pětapadesátileté minulosti.

50. léta

První učitelský sbor, který učil v nové budově

JAK DLOUHO U NÁS UČÍ:

Sobková - 36
 Tománková - 32
 Martiníková - 28
 Badurová - 26
 Machalová - 26
 Jarošová - 25
 Štěpánová P. - 21
 Dudová - 14
 Káňová - 13
 Kostelníková - 9
 Šubrt - 6
 Fiedlerová - 5
 Vilášková - 5
 Štěpánová Š. - 4,5
 Paterová - 4
 Šefraný - 4
 Adamcová - 3
 Furík - 3
 Chlappková - 3
 Bolcarovičová - 2
 Sikorová - 2
 Holzepl - 1
 Fajkusová - 1

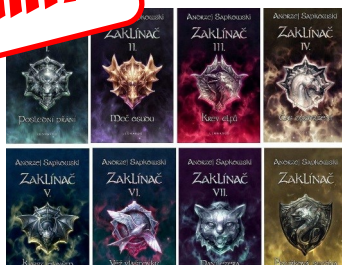

Rok 1967, stavba školní budovy

Redakce časopisu...

KNIHY

Na tomto místě vám naše redakce doporučuje filmy, seriály, hry, deskovky, knihy i různé videa. Nechceme zde psát známé věci, se kterými se setkáváte běžně. Chceme spíš doporučit něco, co možná neznáte a podle nás to stojí za to ;)

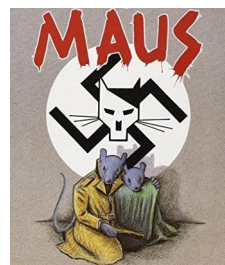
ZAKLÍNAČ

Dnes již notoricky známá série polského spisovatele Sapkowského - nejen knihy, ale i komiksy a skvělé hry všeho druhu! Slovan-ská mytologie plná vlkodlaků, vodnic, upírů, strig a čarodějnic, kde hlavním hrdinou není pohádkový rytíř, nýbrž sarkastický a nabručený lovec příšer - zaklínač Geralt z Rivie.

KIMETSU NO YAIBA

Manga, pro nezasvěcené se jedná o typický shonen (čti šónen), tedy příběh o mladém hlavním hrdinovi, který skrze nesnáze a nástrahy světa dospívá. V tomto případě mladík Tanjiro ze speciální jednotky šermířů brání obyvatelstvo před lidožravými démony. Manga je nádherně graficky zpracovaná a má solidní děj.

MAUS

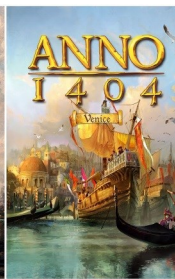
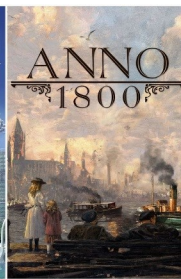
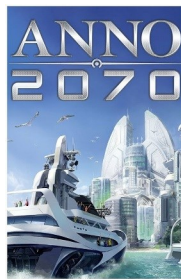
Šokující komiks od amerického kreslíře a spisovatele židovského původu Arta Spiegelmana. Tragický příběh holokaustu a zla nacismu. Děj sledujeme z pozice rodiny myšek (německy Maus), které symbolizují židy. Nacisti jsou pak ztvárněni jako kočky, jež naše hrdiny loví a nechybí ani další zvířata (ostatní národy).

HRY

AGE OF EMPIRES

Legenda strategických her, kterou budou znát už Vaši rodiče, avšak stále aktuální s novými díly. Staňte se vladařem, budujte města a hrady, cvičte armády, obchodujte a uzavírejte spoje-nectví. Celá série, která dnes již

SÉRIE ANNO

obsahuje 4 hlavní díly s nespočtem dodatků (poslední jen rok starý!), antickou fantasy verzi jménem Age of Mythology a i nově se blížící mobilní verzi. Nádherně zpracované a namluvené kampaně Vás provedou historici od antiky, přes středověk až do raného novověku. Takže pokud jste chtěli s Johannou z Arku bránit Francii, s Žižkou velet vozovým hradbám nebo prozkoumávat Ameriku v době kolonizace, tak nehledejte dále.

Budovatelská série jejíž jméno znamená doslova rok, ve smyslu uvedení letopočtu. Jedná se o sérii s mnoha díly - jak historickými **ANNO 1503** či **ANNO 1701**, tak i sci-fi v podání **ANNO 2205**. Vaším úkolem bude se ujmout rostoucího městečka, které svým ekonomickým, plánovacím a budovatelským umem přetavíte v mocné státy a říše. Hra rozvíjí strategické myšlení a hospodaření s penězi, ale zároveň i estetického ducha a historické znalosti, až budete navrhovat své první město.

...vám doporučuje:

CHLAPEC S PAROŽÍM

(v originále Sweet Tooth)

Jak krátce shrnout komiks/seriál Sweet Tooth? - jedná se o takové post-apo pro děti i rodiče. Vypráví příběh světa, kde virus zahubil většinu populace, a kde se ve stejnou chvíli začínají objevovat hybridní děti - lidé s atributy zvířat, které začne zbylé lidstvo vinit. Mohou za pandemii hybridi nebo jsou jen další oběti této katastrofy? Aktuálně se blíží do finále na Netflixu!

GRANDHOTEL BUDAPEŠŤ

Nejoblíbenější a nejlépe hodnocený film rozverného stylu režiséra Wese Andersona. Vypráví o zmizení drahocenného obrazu, dědictví rodinného mění a tajemných úmrtích. Všechny tyto příhody se protínají v jednom bodu ve velkolepém hotelu Budapešť ve fiktivním státě Zubrovka. Taková kombinace První republiky, Rakouských Alp a Balkánského temperamentu. Nechybí hvězdné obsazení a geniální hudba.

PÁN PRSTENŮ (NOVÝ!)

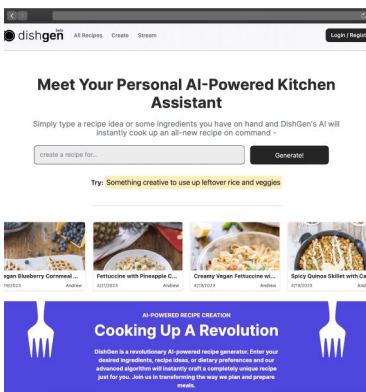
Za dva roky se vrátíme do Středozezemí! Cenami ověřený autor původní trilogie a adaptace Hobita - Peter Jackson se společně s hercem, který ztvárnil Gluma - Andy Serkise, opět spolčí v tvorbě nových dobrodružství z Tolkienova fantasy světa. Film (nebo série) je v raných fázích tvorby a moc se o ní zatím neví, jen pracovní název, který napovídá znalcům knih leccos o možném ději - Lov na Gluma.

FILMY A
SERIÁLY

DUNA

Stolní adaptace úspěšné knižní (a aktuálně i filmové) pecky. Přenesete se do sci-fi světa pouštní planety Arrakis - nechvalně nehostinné **Duny**, kde se jako nový guvernér budete muset potýkat nejen s politickými rivaly, ale i s klimatem, nedostatkem vody a pouštními červy. Pro fandů ideální hra, která otestuje vaše schopnosti plánování a vedení infrastruktury, která se Vám bude nevyhnutelně sypat jako by byla postavena na písku.

DISH GEN

Stalo se Vám už někdy, že máte hlad, suroviny, umíte si uvařit, ale ani kdyby Vás na nože brali, nejste schopni nic vymyslet? Tak A.I. stránky **DishGen** vám pomůžou. Jedná se program, který pomocí A.I. a existujících receptů na internetu vytvoří nápady a recepty za Vás. Jen musíte zadat v angličtině ingredience (popřípadě žádoucí nutriční složení) a program Vám nabídne recepty s postupem. Generátor je zdarma s 15 recepty na měsíc!

GENCRAFT

Další A.I. generátor, tentokrát pro nadšence estetiky. Vložíte anglický text a program sám vytvoří obrázek. Můžete ovlivnit i styl, barvy a formát tvorby. Třeba anime, kyberpunk, steampunk nebo olejomalba. Celý proces je v základní verzi zdarma! Limitován je ovšem na 5 obrázků denně. **Gencraft** je ideální pro tvorbu tapet do počítače nebo telefonu, případně pro vytvoření profilovky. Vyzkoušejte sami.

OSTATNÍ

Průlet školou

Tohle nás zaujalo při „toulkách“ po naší škole...

Pohanská mytologie

Asi každý už někdy slyšel o pohanech, minimálně v hodinách dějepisu a vlastivědy. A pokud ne, určitě už jste někdy zaslechli jména jako *Morana*, *Striga*, *Polednice*, *Rusalka*, *Radegast*, nebo slyšeli nadávat *do pjeruna*, příp. o nějaké ženě, že je *stará bréca*. V tomto článku se na ně podíváme trochu blíže a vysvětlíme si jejich původ.

TY PJERUNE!

Touhle hláškou Vás dost možná častovali prarodiče ve chvíli, kdy jste něco vyvedli. Mysleli tím vlastně ty lumpe nebo ty darebáku! Ale věděli jste, že se jedná o oslovení odvozené od jednoho z hlavních pohanských slovanských bohů? *Perun* byl bůh blesků, hromů a války. Je to slovanská verze *Thora* (kterého asi znáte z *Marvelovek*), jen místo kladiva nosí dle mýtů *Perun* sekeru. Jeho dalším symbolem byl dub a plnovous - symboly moci.

TO JE ALE BRÉCA...

Další starší nelichotivé oslovení, které možná budete znát ze slovníků svých prarodičů, je *bréca*, někdy se objevuje jako *brexa* či *brixa*. Obecně se tím myslí nepříjemná žena či dívka.

Původ ale hledejte u staroslovanské varianty upíra! Dlouho před vydáním *Dráculy* existovaly slovanské pověsti o ženských démonech, co lákaly muže ke zkáze a pily jejich krev. Ve španělštině slovo existuje jako *la bruja* = čarodějnice a řecká verze je *Striga* od nočního ptáka puštíka (*strix*).

ZNÁME Z RADHOŠTĚ

Asi každý zná podbeskydskou značku piva

Radegast a i sochu na hoře *Radhošť*. Ne všichni ale ví, že jak jméno, tak přímo socha náležela starému slovanskému bohu hojnosti, úrody a sklizně. Má divokou zvířecí tvář (spojení s přírodou) a v rukou drží *kornukopii* - tedy roh hojnosti, ve kterém nikdy nadojde jídlo a pití (mýtus vykradený kouzelným šátečkem či hrníčkem). Jeho obdobou je třeba římský *Bacchus* či řecký *Dionýsos*.

**Polednice je
přízrak, který
si pro své oběti
chodí v pravé
poledne;
variací je
Klekánice a
Půlnočnice**

MORANA JE MAŘENA, MAŘENA JE MORANA

Na vesnicích to všichni známe - když končí zima a začíná jaro je zvykem „pálit čarodějnice“. V některých místech se stále zachovalo i jméno té „zlé baby“, kterou spálíme a hodíme do řeky - *Morana*, *Mařena*, *Mora*, *Mara*, atd. Díky křesťanství je v tomto zvyku přítomná ta čarodějnice, ale zvyk udržovali už staří Slované a Keltové. *Morana* byla totiž bohyně zimy (smrti), neštěstí, spánku a tím pádem i znovuzrození na jaře.

V jazyce i kultuře

TAJEMSTVÍ ZA VÁNOČNÍM PROSTÍRÁNÍM

Ti z Vás, kteří doma stále dodržují různé vánoční zvyky, kterých je český folklor plný, tak určitě ví, že se od vánoční tabule nemá vstávat, měl by být sudý počet a v některých krajích by měl být jeden talíř navíc pro pocestného nebo pro člena rodiny, co není přítomen. Všechny tyto zvyky jsou starší než celé křesťanství u nás - jednalo se o oběť pro boha všeho zlého - smrti, nemoci, tmy a zla - *Černoboha* (opak bratra *Běloboha*). Tohoto slovanského boha lidé kdysi neuctívali, ale touto malou obětí si jej právě udobřili, aby se na ně nehněval.

KDO ČETL ERBENOVU KYTICI, VÍ...

Ze školních lavic znáte (nebo poznáte) básně Karla Jaromíra Erbena, jedna z nejznámějších je právě *Polednice*, která vypráví o smrti na venkově v pravé poledne. Erben zkoumal staré lidové zvyky a mytologie zde patří taky. *Polednice* je totiž přízrak/duch, který si pro své oběti, které trápí a sužuje, chodí v pravé poledne. Tehdy je největší horko a tvrdě pracující rolníci často horkem kolabovali či umírali - říkalo se, že si pro ně přišla *Polednice*. Variací je pak *Klekánice* (při klekání) či *Půlnocnice* (o půlnoci) - zkratka dle denní doby, kdy člověka potkalo neštěstí.

DĚDEK Z LESA

Každý asi zná pohádkového čerta, který je prakticky v každé české pohádce o pekle. Před rozšířením křesťanství a přítomnosti pekla v pohádkách a legendách se však temné síly koncentrovaly tam, kam se lidé báli chodit. V dobách raných sídlišť a vesnic to byly právě divoké lesy a háje, kde se ve slovanském folkloru potulovala chlupatá obluda s rohy, plnovousem a kopyty, podobná starému muži jen byl obrostlý mechem a kůrou. V germánské tradici podobný *entum*, u Slovanů však nesl jméno *Lešij*. Chránil lesy a zvěř a bez provokace napadal každého, kdo do nich vstoupil. Lidé si tak vysvětlovali ztracené sousedy, kteří padli za oběť divé zvěři a živlům. A hádáte správně, dnes se v mírnější pohádkové formě objevuje nejen jako čert, ale třeba i jako *Krakonoš*!

INSPIRACE PRO DVOŘÁKA

Řeč je o *Rusalce*. Tuto mytologickou bytost u nás proslavil skladatel Antonín Dvořák ve své pohádkové opeře. *Rusalky* byly vodní víly, které údajně odvozovaly svůj název od barvy vlasů (rusá=rudá). V pověstech se jedná o postavy spíše negativní, které se lidem mstily a škodily jim. Podle některých výkladů se jednalo o duše dívek, které utonuly nebo spáchaly sebevraždu kvůli nešťastné lásce. Jejich moc spočívala právě ve vlasech, které si často česaly, pěstovaly a pomocí nich mohly vylévat řeky a způsobovat povodně nebo topit své oběti. V antickém Řecku jsou jim podobné říční *nymfy*, mořské *najády* či lesní *dryády*.

MŮJ DŮM, MŮJ HRAD

Poslední slovanský bůžek, duch či příšerka je *Domovoj*, v ženské variantě známý jako *Kikimora*. V různých tradicích jiných národů si představte šotka, kobolda, gnóma či trpaslíky. Čím byl ale ten slovanský speciální, je právě vztah k domu. Obývali totiž lidská obydlí, vždy jeden skřítek na jeden dům. Chránili ho i jeho obyvatele, ale vyžadovali úctu a oběti. Bydleli za pecí nebo pod prahem - proto také staří Slované prahu bohatě zdobili a malovali, a právě za pecí nebo na prahu nechávali zbytky jídla jako malé dárky - v realitě šlo o krmení koček, které lovem myši bránily domácnost před morem. Další zvyk s nimi spjatý je zakopávání jídla na zahradě, který se vyvinul v masopustní basu. Opět šlo však o prevenci před hrozbou nesoucím nemocí, protože zbytky vyhozené poblíž domu podobné mrchožrouty a mlsouny lákaly, tak bylo mnohdy bezpečnější odpad zakopávat a tradice zůstala dodnes.

Zajímavosti

Etymologický koutek...

Kravata - dnes nedílný prvek mužského společenského odění, dříve označení pro Chorvata! Do kolébky módy, Francie, v 17.století dorazili v rámci 30 leté války i chorvatští vojáci, kteří jako součást uniformy nosili barevné šátky kolem krku. Francouzi jim říkali *Cravate*, tedy *Chorvat*. Tak vznikl základ pro dnešní kravatu.

Kostel - slovíčko kostel vychází z latinského *castellum/castello*, které doslova znamená hrad, opevnění nebo tvrz. Důvod je zde prostý, rotundy, kostely i chrámy měly jako jedny z mála budov na vesnicích a v raných městech silné kamenné zdi a pevné dveře, které v době útoku sloužily jako provizorní bunkry.

Pistole - slovíčko pistole, které dnes používá celá řada národů, a které označuje malou ruční palnou zbraň, dali světu Češi! Původ je u husitských bojovníků, kteří používali raná ruční děla, kterým se pro podobu hlavně říkalo *píšťaly*. Německou zkolemínou pak vzniká pistole.

Robot - dalším českým novotvarem, kterým jsme obohatili svět je slovo pro mechanickou umělou bytost, androida neboli robota. Původ slova najdeme u sci-fi dramatu Karla Čapka *R.U.R.*, kde se právě tito umělí lidé objevují. Jejich název roboti je odvozen o českého slova *robota*, tedy práce - no a právě k práci byli jak v této divadelní hře, tak v realitě roboti vytvořeni.

Cappuccino - už psaná forma tohoto slova napovídá italský původ. Tento název pro oblíbený druh kávy znamená doslova ten s kapucí - tedy kapucín. Kapucíni byli mnichové a příslušníci Františkánského církevního řádu. Nosili totiž hábity s kapucí stejné barvy jako tento italský nápoj.

Čas **komárů** se blíží. Víte, kolik by jich bylo potřeba, aby nám vypili všechnu krev? Nějakých **1 200 000!** Ale nebojte, najednou by se na nás všichni stejně nevlezli...

A u **hmyzu** ještě zůstaneme. Věděli jste, že váha veškerého hmyzu na zemi je větší než váha všech ostatních živých tvorů dohromady?

Pokud vás nebaví chodit k holičům nebo kadeřníkům, tak vězte, že je to nutné. V průběhu života nám totiž naroste asi 760 kilometrů **vlasů**.

Ženy toho prý namluví 3x více než muži (7500 slov vs 2500 slov denně). Pochybuje o tom snad někdo? :)

Proč se říká...?

„Ach jo, ten kluk je ale narcis!“ Možná jste podobnou větu už v minulosti slyšeli. Mluvíme tak o člověku, který je zahleděný sám do sebe, záleží mu pouze na tom, jak vypadá a jaký dělá na ostatní dojem. A taky se má hodně rád. Jak tento výraz vznikl?

Je to vlastně příběh. Příběh o lásce a krutosti osudu. **Narkissos** byl krásný mladý muž, kterému však osud připravil věštbu, že nesmí spatřit svou vlastní tvář. Jinak se nedožije stáří. A asi proto ho rodiče tak rozmazlili. **Narkissos** miloval lov a jednoho dne při něm dostal žízeň. Sklonil se ke studánce, aby se napil. Na vodní hladině spatřil svou tvář, ale netušil, že je jeho. Tvář se mu tak moc zalíbila, že po ní stále toužil a chtěl ji pro sebe. Vždy, když k ní natáhl ruku, tvař zmizela. A tak se trápil čím dál víc, až u studánky zemřel žalem.

Na jaře pak na tomto místě vyrostl žlutý květ, který pojmenovali **Narcis**.

S **Narcisem** souvisí ještě jedna zajímavost. Byla do něj totiž zamilovaná jedna víla, jménem **Écho**. Víla dokázala každého okouzlit svými řečmi. Jenže byla až moc upovídaná. I k ní byl osud krutý - bohyně Héra ji zbavila řeči a **Écho** už mohla opakovat jen poslední slova toho, co slyšela. Byla do **Narkissose** zamilovaná, jenže mu to kvůli své kletbě nemohla říct. A tak se trápila, chřadla a ztrácela se před očima. Nakonec zmizela docela a zůstal po ní pouze hlas, který opakuje poslední slova. Tak vzniklo „echo“, neboli ozvěna.

